

6. Óriások kapujában

Komor faóriások utolsó mohikánjai vigyázzák az Északi-véderdőbe vezető keskeny ösvényt. Méretük és látványuk egyaránt tiszteletet parancsol. Valósággal eltörpülünk a hatalmas törzsek és a stabilitást biztosító, szárnyhoz hasonló lemezes palánkgyökerek mellett. A százéves kort megélt magyar kőrisek (*Fraxinus angustifolia subsp. pannonica*) az erdőtelepítések előtti időszak utolsó hírmondói. Méreteik alapján napjainkra az erdészeti letermelések elmaradása esetén őserdei állapotok uralkodnának a környéken.

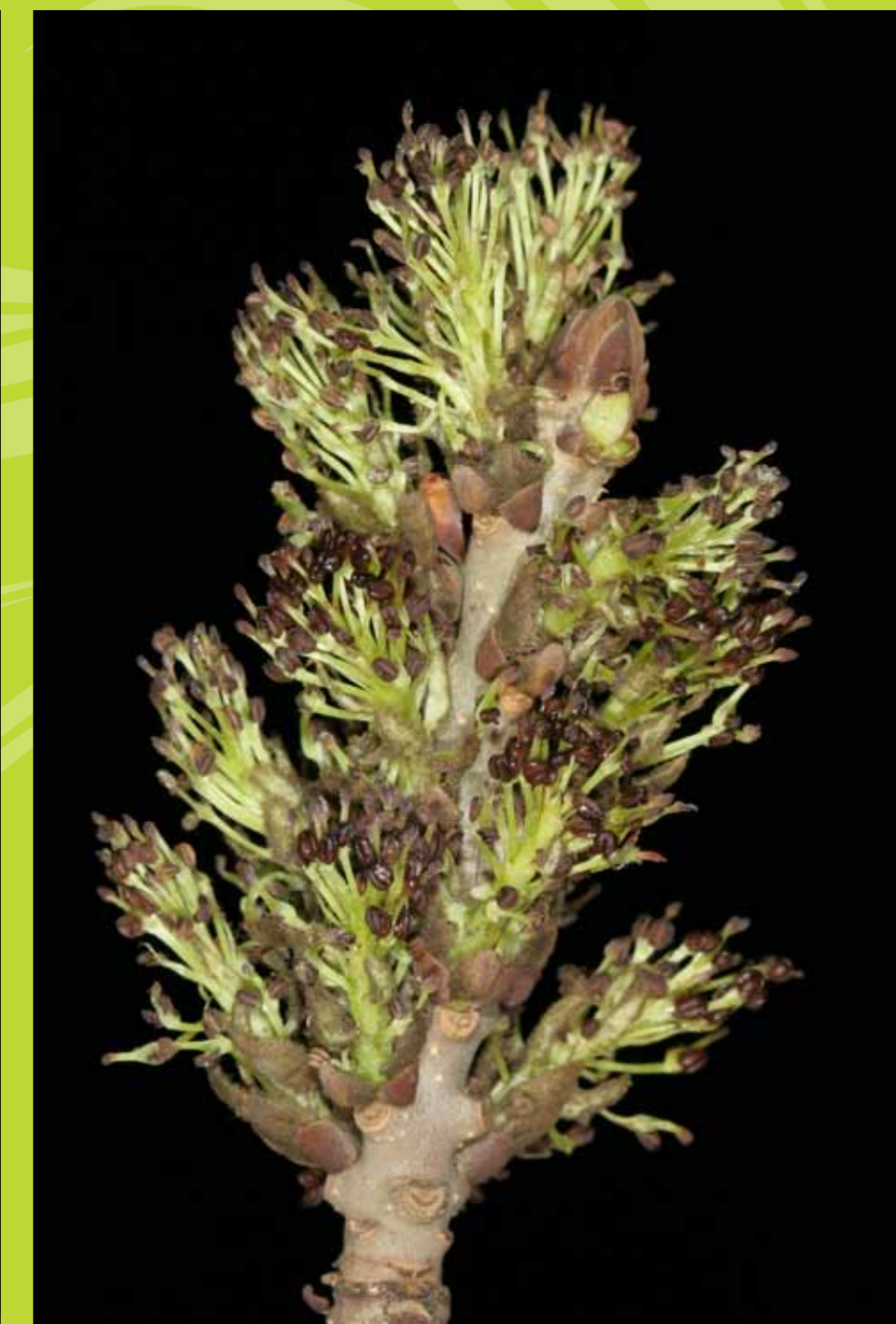
Nagy termetű fa, magassága elérheti a 40 m-t, átmérője meghaladhatja az 1 m-t, életkora túllépheti a 250 évet. **Törzse** egyenes, hengeres, gyakran villásodik, **kérge** szürkésbarna, hamarabb repedezik, hosszanti és kereszt irányban hálózatosan tagolt.

Vesszeje vastag, sötét- vagy olajzöld, fénylő, a rügyek sötétbarnák.

Levelei keresztben átellenesek, páratlanul szárnyaltak, 7-9 levélkéből összetettek, melyek keskeny lándzsásak, 5-8 cm hosszúak, gyéren fogazottak. Őszi lombszínéződése feltűnő, sárga vagy ibolyásvörös.

Virágai kissé bókoló, nyúlánk fürtökben nyílnak, a virágtakaró hiányzik. Lombfakadás előtt, április első felében virágzik.

Termése lependék, 30-50 mm hosszú, világosbarna színű, a mag lapos. Termése szeptember végén, október elején érik, tél végén, tavasz elején hullik

Fája csontfehér, kemény, nehéz, adottságai miatt „szívós kőrisnek” is nevezik. Anyagának rugalmassága miatt régebben az íjkészítés fontos alapanyaga volt. A második világháború idején a magyar kőrisből légcsavarokat is gyártottak repülőgépekhez. Napjainkban sportszerek gyártására, furnér és rétegelt lemezek készítésére használják, emellett hordókat is készítenek belőle.

Az erdész körökben – a tudományos hovatartozás tisztázása előtt – csak „lapályi kőrisnek” nevezett magyar kőris a keményfás ligeterdők állományalkotó fafaja. Égerlápokban, gyertyános-kocsányos tölgyesekben, mint elegyfa van jelen.

Sík vidéki fafaj, amelyről a szakemberek csak az 1950-es évek közepén ismerték fel, hogy nem a középhegységeken és a dombvidékeken élő magas kőris (*Fraxinus excelsior*) síkvidéki változata. Legközelebbi rokona Dél-Európában honos keskenylevelű kőris (*F. angustifolia* VAHL.), annak

izolált előfordulású alfajáról van szó. Ennél fogva az elterjedése is szűk területre korlátozódik, a Pannon-medencében fordul elő, ahol más hasonló igényű fajokkal a folyóvölgyeket kíséri, ill. a láposodó területeket lakja.

